

گزارش «وطن امروز» از عدم توافق بر سر نرخ خرید تضمینی گندم

زمان کاشت است

انگیزه کشاورزان برای تحویل محصول به دولت شده، بازارهای منطقه‌ای بویژه در کشورهای همسایه، به مقصدی جذاب برای گندم ایرانی تبدیل شده‌اند. افغانستان، عراق و پاکستان در صدر کشورهایی قرار دارند که به دلیل کمبود تولید داخل و وابستگی به واردات، به بازار گندم ایران چشم دوخته‌اند؛ بازاری که به جای صادرات رسمی، عمدتاً از مسیرهای غیررسمی و قاچاق تغذیه می‌شود.

طبق گزارش‌های رسمی، قیمت خرید گندم در این کشورها برای هر کیلوگرم ۵۰ تا ۱۰۰ درصد بالاتر از ایران است، این اختلاف قیمتی قابل توجه، زمینه‌ساز خروج غیرقانونی گندم از کشور شده است.

برآوردها نشان می‌دهد سالانه صدها هزار تن گندم از ایران به‌صورت قاچاق به افغانستان و عراق منتقل می‌شود. برخی منابع از قاچاق بیش از یک میلیون تن گندم در سال خبر داده‌اند؛ رقمی که نه‌تنها ذخایر استراتژیک کشور را تهدید می‌کند، بلکه موجب اختلال در بازار داخلی و کاهش کیفیت آرد مصرفی در نانوباهی‌ها شده است.

در چنین شرایطی، اصلاح فوری قیمت خرید تضمینی و ایجاد سازوکارهای شفاف برای صادرات رسمی گندم، نه‌تنها از خروج غیرقانونی محصول جلوگیری می‌کند، بلکه می‌تواند ایران را به بازیگری مؤثر در بازار منطقه‌ای گندم تبدیل کند. کشورهای عرب حوزه خلیج فارس، که واردکننده عمده محصولات غذایی هستند، ظرفیت بالایی برای جذب گندم ایرانی دارند، مشروط بر آنکه سیاست‌گذاری داخلی، تولید را تقویت و مسیر صادرات را تسهیل کند، در غیر این صورت همچنان قاچاقچیان و دلالان سود اصلی را از این بازار استراتژیک خواهند برد.

■ **پیامدهای سیاست‌گذاری ضعیف دولت در حوزه خرید تضمینی گندم**
عطاءالله هاشمی، رئیس بنیاد ملی گندم‌کاران از برگزاری دومین جلسه شورای قیمت‌گذاری محصولات اساسی خبر داد: «در نشست قرار است نرخ نهایی خرید تضمینی گندم برای سال زراعی جدید تعیین شود. درواقع محاسبات انجام‌شده توسط تشکل‌های کشاورزی و مراکز پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی، نرخ پیشنهادی را ۳۲ هزار و ۵۰۰ تومان برای هر کیلوگرم اعلام کرد؛ رقمی که بر پایه هزینه تولید و سود متعارف محاسبه شده و قرار است در جلسه رسمی از آن دفاع شود». هاشمی در تشریح مبنای قیمت‌گذاری توضیح

گروه اقتصادی: در جلسه ۲۲ شهریور شورای قیمت‌گذاری محصولات اساسی، پیشنهاد نرخ ۳۲ هزار تومان برای خرید تضمینی گندم با مخالفت نمایندگان وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه مواجه شد. این مخالفت در حالی رخ داد که گندم در بازار آزاد هم‌اکنون بیش از ۲۰ هزار تومان معامله می‌شود و نرخ تورم عمومی کشور نیز در محدوده ۴۰ درصد قرار دارد. نادیده گرفتن این شاخص‌های اقتصادی در تعیین قیمت خرید تضمینی، نه‌تنها موجب بی‌اعتمادی تولیدکنندگان می‌شود، بلکه زمینه‌ساز کاهش سطح زیر کشت و تشدید وابستگی به واردات خواهد شد. واقعیت این است که قیمت خرید تضمینی گندم باید به‌گونه‌ای تعیین شود که در اصطلاح «نه سیخ بسوزد و نه کباب»؛ یعنی هم انگیزه اقتصادی لازم برای کشاورزان فراهم شود و هم فشار تورمی غیرقابل کنترل به اقتصاد وارد نشود. اگر نرخ خرید پایین‌تر از هزینه واقعی تولید باشد، کشاورز ترجیح می‌دهد محصول خود را به بازار آزاد یا حتی به مسیرهای غیررسمی مانند قاچاق عرضه کند. از سوی دیگر، اگر قیمت به‌صورت غیرمنطقی بالا تعیین شود، دولت با بار مالی سنگین و تورم انتظاری در بازار کالاهای اساسی مواجه خواهد شد.

در چنین شرایطی، شورای قیمت‌گذاری باید با نگاهی واقع‌گرایانه و مبتنی بر داده‌های میدانی، نرخ خرید تضمینی را به‌گونه‌ای تعیین کند که هم تولید پایدار گندم تضمین شود و هم تعادل در بازار حفظ شود. تجربه سال گذشته نشان داد بی‌توجهی به این موازنه، نه‌تنها موجب کاهش تولید و افت خرید تضمینی شد، بلکه بخشی از گندم تولیدی به مصرف خوراک دام رسید یا از مرزها خارج شد؛ اتفاقی که امنیت غذایی کشور را با تهدید جدی مواجه کرد.

در حال حاضر که در آستانه تعیین نرخ خرید تضمینی گندم برای سال ۱۴۰۵ قرار داریم، ضروری است سیاست‌گذاران با درک حساسیت موضوع، تصمیمی اتخاذ کنند که هم منافع کشاورز را حفظ کند و هم منافع ملی را. گندم، بیش از یک محصول کشاورزی، یک مؤلفه راهبردی در اقتصاد و امنیت کشور است و قیمت‌گذاری آن باید با همین رویکرد انجام شود.

■ **خروج گندم به صورت قاچاق**
در شرایطی که سیاست‌های نامناسب در خرید تضمینی گندم در داخل کشور موجب کاهش

کشور است؛ آزمونی که نتیجه آن می‌تواند مسیر تولید، تجارت و امنیت غذایی ایران را در سال‌های آینده تعیین کند.

■ **رویکرد کشورهای دیگر در ذخیره‌سازی گندم**
در چنین فضای که گندم به عنوان یک کالای استراتژیک در معرض تهدیدهای داخلی و رقابت‌های منطقه‌ای قرار گرفته، مرور تجربه کشورهای مختلف در زمینه ذخیره‌سازی و مدیریت راهبردی این محصول می‌تواند برای ایران آموزنده باشد. بسیاری از دولت‌ها، بویژه در آسیا و اروپا، سیاست‌هایی دقیق و چندلایه برای حفظ ذخایر استراتژیک گندم در پیش گرفته‌اند تا در برابر نوسانات بازار جهانی، بحران‌های اقلیمی و تهدیدات ژئولیتیک، امنیت غذایی خود را تضمین کنند.

برای نمونه، چین به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده و مصرف‌کننده گندم جهان، سالانه بیش از ۱۰۰ میلیون تن گندم تولید می‌کند و با ذخیره‌سازی بلندمدت در سیلوهای دولتی، همواره سطحی از ذخایر را حفظ می‌کند که بتواند نیاز چند ماه کشور را بدون واردات پاسخ دهد. هند نیز با اجرای سیاست «حداقل قیمت حمایتی» و خرید گسترده از کشاورزان، نه‌تنها تولید داخلی را تقویت کرده، بلکه توانسته ذخایر استراتژیک خود را در سطحی پایدار نگه دارد.

ایران با وجود ظرفیت‌های اقلیمی، زیرساختی و انسانی، هنوز فاقد یک سیاست جامع و پایدار در زمینه ذخیره‌سازی گندم است. نوسانات شدید در خرید تضمینی گندم، نبود سازوکار شفاف برای صادرات و ضعف در مدیریت ذخایر، موجب شده کشور در برابر شوک‌های تولیدی و تجاری آسیب‌پذیر باشد. در سال‌هایی که تولید داخلی کاهش یافته، دولت ناگزیر به واردات میلیون‌ها تن گندم شده است، در حالی که بخشی از همین گندم تولیدی، به دلیل قیمت‌گذاری نامناسب، از مسیر قاچاق از کشور خارج شده است. اکنون زمان آن رسیده ایران نیز با الگوبرداری از تجربه‌های موفق جهانی، سیاستی چندسطحی برای ذخیره‌سازی استراتژیک گندم تدوین کند. این سیاست باید شامل تعیین قیمت واقعی و انگیزشی برای خرید تضمینی، ایجاد زیرساخت‌های مدرن ذخیره‌سازی، توسعه صادرات رسمی و نظارت دقیق بر زنجیره تولید تا مصرف باشد. تنها در چنین چارچوبی است که می‌توان از گندم، نه‌تنها به عنوان قوت غالب مردم، بلکه به عنوان یک دارایی راهبردی در اقتصاد ملی بهره گرفت.

«وطن امروز» از سناریوهای دلان مجازی در بازار ارز گزارش می‌دهد

نبض دلار در تلگرام

جابه‌جایی فعالیت‌ها از فضای فیزیکی به بسترهای مجازی خواهد شد.

■ **۳ محور اصلی برای مقابله با دلای ا ارزی**

۳ محور اصلی باید در دستور کار قرار گیرد؛ تقویت شفافیت و مرجعیت نرخ رسمی، اصلاح شکاف بین نرخ رسمی و آزاد و برخورد قضایی هدفمند با شبکه‌های نرخ‌سازی. تنها در چنین چارچوبی است که می‌توان بازار ارز را از دست دلالان خارج کرد و به مسیر ثبات بازگرداند.

در چنین فضای، ۳ محور کلیدی می‌تواند مسیر اصلاح را هموار کند: تقویت شفافیت و مرجعیت نرخ رسمی، اصلاح شکاف بین نرخ رسمی و آزاد و برخورد قضایی هدفمند با شبکه‌های نرخ‌سازی.

در مرحله نخست، تقویت شفافیت و مرجعیت نرخ رسمی باید در اولویت قرار گیرد. در حال حاضر بخش قابل توجهی از فعالان بازار و مردم نرخ ارز را از منابع غیررسمی مانند کانال‌های تلگرامی و صفحات اینستاگرامی پیگیری می‌کنند؛ منابعی که اغلب فاقد شفافیت و معیاراتی بوده و با هدف جهت‌دهی روانی به بازار فعالیت می‌کنند. برای مقابله با این پدیده، دولت باید سامانه‌های رسمی اعلام نرخ را به‌صورت لحظه‌ای، قابل اعتماد و قابل استناد تقویت کند. راه‌اندازی پل‌های آنلاین نرخ‌گذاری با مشارکت صرافی‌های مجاز و بانک‌ها، انتشار لحظه‌ای نرخ‌های بازار متشکل ارزی و سامانه نیما، ایجاد داشبورد شفاف برای حجم معاملات و نوسانات روزانه و همکاری با رسانه‌های رسمی برای پوشش مستمر نرخ‌های واقعی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند مرجعیت اطلاعاتی را از منابع غیررسمی بازپس گیرد و اعتماد عمومی را احیا کند.

دوم، اصلاح شکاف بین نرخ رسمی و آزاد، گام حیاتی در کاهش انگیزه برای معاملات غیررسمی و سودجویی از تفاوت نرخ‌هاست. یکی از دلایل اصلی رشد بازار غیررسمی ارز، فاصله معنادار بین نرخ رسمی (نیما، بازار متشکل) و نرخ آزاد است؛

سه‌شنبه اول مهر ۱۴۰۴
 وطنامروز | شماره ۴۴۱۸

اقتصادی

اخبار

نرخ رشد اقتصادی اعلام شد

بر اساس اعلام مرکز آمار، محصول ناخالص داخلی (GDP) به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰ در ۳ ماه اول سال امسال به رقم ۲۴ هزار و ۲۷۰ میلیارد ریال با نفت و ۱۸ هزار و ۶۴ میلیارد ریال بدون احتساب نفت رسیده است که نشان از رشد ۰٫۱ درصدی محصول ناخالص داخلی با نفت و ۰٫۴ درصدی محصول ناخالص داخلی بدون نفت در ۳ ماه اول سال ۱۴۰۴ دارد.

به گزارش ایسنا، بر اساس آخرین آمار اعلام شده، محصول ناخالص داخلی (GDP) به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰ در ۳ ماه اول سال امسال به رقم ۲۴ هزار و ۲۷۰ میلیارد ریال با نفت و ۱۸ هزار و ۶۴ میلیارد ریال بدون احتساب نفت رسیده است، در حالی که رقم مذکور در ۳ ماه اول سال قبل با نفت ۲۴ هزار و ۳۰۲ میلیارد ریال و بدون نفت ۱۸ هزار و ۱۴۳ میلیارد ریال بوده که نشان از رشد ۰٫۱ درصدی محصول ناخالص داخلی با نفت و ۰٫۴ درصدی محصول ناخالص داخلی بدون نفت در ۳ ماه اول سال ۱۴۰۴ دارد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد در ۳ ماه اول سال جاری رشته‌فعالیت‌های گروه کشاورزی رشد ۲٫۷-، گروه صنایع و معادن ۰٫۳- و گروه خدمات ۰٫۵ درصد نسبت به ۳ ماه اول سال ۱۴۰۳، رشد داشته است.

گفتنی است محاسبات فصلی در مرکز آمار ایران در قالب ۱۸ بخش اصلی متشکل از ۵۰ رشته فعالیت بر مبنای طبقه‌بندی ISIC.Rev4 انجام می‌شود که بر این اساس گروه کشاورزی شامل زیر بخش‌های زراعت و باغداری، دامداری، جنگل‌داری و ماهیگیری، گروه صنایع و معادن شامل زیر بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، استخراج سایر معادن، صنعت، تأمین آب و برق، توزیع گاز طبیعی و ساختمان است و گروه خدمات شامل زیر بخش‌های عمده خرده‌فروشی، فعالیت‌های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا، حمل‌ونقل، انبارداری، پست، اطلاعات و ارتباطات، فعالیت‌های مالی و بیمه، مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار و دامپزشکی، اداره امور عمومی و خدمات شهری، آموزش، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی و سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی است.

صنعت در گیر کمبود ارز و انرژی است

معاون برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب‌وکار وزارت صمت، ضمن اشاره به چالش‌های ارزی، افزایش تعرفه برق، مشکل گاز و برق و همچنین ضرورت تأمین مایحتاج خاوارها، تأکید دارد با وجود تمام محدودیت‌ها، برنامه‌ریزی‌های لازم برای حفظ تولید، تداوم صادرات و تأمین نیازهای اساسی مردم انجام شده و دولت در حال تدوین مصوبات و سازوکارهای حمایتی است.

سعید شجاعی، درباره موضوع اسنپ‌بک به شرایط روانی بازار اشاره و اظهار کرد: بحث اسنپ‌بک و شرایط اخیر، بیشتر بار روانی دارد، اما برای هر سناریو از جمله سناریوهای بدبینانه، پیش‌بینی‌های لازم در حوزه حمل‌ونقل، موجودی انبارها و تقسیم اقدام انجام شده تا کالاهای اساسی خاوار بدون وقفه تأمین شود و خطوط تولید کشور فعال بماند.

معاون برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب‌وکار وزارت صنعت، معدن و تجارت افزود: فرآیند بررسی موضوع در کمیسیون زیربنایی دولت ادامه دارد و کار گروهی نیز در وزارت صمت شکل گرفته است. تا هفته آینده مواد مشمول تمدید در قالب مصوبه دولت مشخص خواهد شد. معاون وزارت صمت درباره تعرفه برق صنایع گفت: طبق قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، وزارت نیرو موظف است تعرفه‌ها را هر سال به‌روز کند. طی ۴ سال اخیر تعرفه برق ۳۲۰ درصدافزایش یافته است به طوری که نرخ هر کیلووات ساعت از حدود ۲۰۰ تومان در سال ۱۴۰۰ به ۹۹۷ تومان در سال جاری رسیده و صنایع در عمل ۳ برابر این نرخ را پرداخت می‌کنند.

وی با بیان اینکه ناترازی انرژی زیان سنگینی به صنعت تحمیل کرده است، اعلام کرد: سال گذشته حدود ۳۰۳ همت عدم‌التفع به صنعت تحمیل شد که ۱۷۵ همت آن مربوط به برق بود. برآوردها نشان می‌دهد از ابتدای امسال تاکنون نزدیک به ۳۰۰ همت زیان از محل برق به صنایع وارد شده است.

معاون برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب‌وکار وزارت صمت در بخش دیگر از سخنان خود به سوالات پیرامون تخصیص ارز صنایع و انتظار طولانی صنایع در صفا‌ها برای دریافت ارز پاسخ داد و گفت: اینکه از ابتدای امسال هیچ ارزی تخصیص داده نشده، درست نیست اما در حقیقت نسبت به سال گذشته تأمین ارز حدود ۲۵ درصد کاهش یافته است.

قیمت طلا همچنان صعودی

قیمت طلا در معاملات روز دوشنبه بازار جهانی، در نزدیکی بالاترین رکورد خود باقی ماند. بهای هر اونس شانس قیمت هزینه‌های مصرف شخصی آمریکا تغییر یافته است. این داده‌ها قرار است روز جمعه منتشر شوند. فدرال رزرو، هفته گذشته نرخ بهره را ۲۵۱ واحد پایه کاهش داد و ضمن هشدار درباره تورم مداوم، احتمال تسهیل بیشتر سیاست پولی در آینده را اعلام کرد.

با توجه به اینکه بازارها به دنبال سرنگ‌های بیشتری درباره چشم‌انداز سیاست پولی بانک مرکزی هستند، قرار است مقامات فدرال رزرو از جمله جروم پاول، رئیس فدرال رزرو، سه‌شنبه هفته جاری سخنرانی کنند. «تئیس میران»، عضو جدید هیئت مدیره فدرال رزرو، جمعه گذشته پس از مخالفت با کاهش شدید نرخ بهره در نشست سیاست‌گذاری چهارشنبه گذشته، از خود به عنوان یک سیاست‌گذار مستقل دفاع کرد و افزود امیدوار است بتواند سایر سیاست‌گذاران را متقاعد کند که در نشست‌های آینده روند کاهش‌های بیشتر نرخ بهره حمایت کنند. قیمت این فلز گرانبها در سال میلادی جاری بیش از ۴۰ درصد افزایش یافته که ناشی از عدم قطعیت‌های گسترده ژئولیتیک و اقتصادی، خریدبانک‌های مرکزی و تسهیل سیاست‌های پولی بوده است.